

Т.К. Жүргенов атындағы Қазақ Ұлттық өнер академиясы, «Бейнелеу өнерінің тарихы мен теориясы» кафедрасының докторанты Кәнджақурова Айнур Бериковнаның «Қазақ графика өнеріндегі фольклорлық мотивтерді интерпретациялаудың өзектілігі: Тәуелсілк кезеңі» тақырыбындағы 6D041600 – Өнертану мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алған үшін ұсынылған диссертацияның берілген

Ресми рецензенттің жазбаша пікірі

Р/Н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация	1.1 Ғылымның ламу бағытарына және/немесе тарихи кеңістігіндегі бағдарламаларға сәйкестігі:	Казак графика өнері мен фольклоры Ұлы дағындық мемлекеттің бағдарламаларында сәйкесінше ғылымның ламу бағытарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларга сәйкес болуы
			Диссертация мемлекет бюджетінен жобаның немесе нысаналы бағдарламаның ясасында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен номірі); 2) Диссертация баска мемлекеттік бағдарлама ясасында орындалған (бағдарламаның атауы) 3) Диссертация Қазақстан Республикасының Укіметі жаңындағы ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым

		дамуынның басым бағытына сәйкес (бағытын көрестү)
2.	Гылымға манзыздылыбы косады/коспайды, ал оның манзыздылыбы ашылған/ашылмаган.	Бұл диссертациялық жұмыста Казакстан граfiкасының фольклорлық мотивтерді интерпретациялау мәселелерін зерттеуде, құрылымдық-тиологиялық, мәдени-семиотикалық, Э.Панофскийдің иконологиялық және салыстырмалы зерттеу әдістер колданылған. Зерттеу жұмысында алғаш рет фольклорлық мотивтердін интерпретациялануына қатысты материалдар жүйеленіп, оларға ғылыми түрткідан кеппенді талаудар жасалған. Зерттеу нәтижелері ғылымға елеулі Улес коқады леген пікірдемін.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) оргапа; 3) темен; 4) өзі жазбатан Докторант зерттеу жұмысының өзекті мәселелерін, койылған Максат және міндеңтерде жүзеге асыруда әлеби, тарихи дерек көздерін зерделеп, мәдени семиотикалық, формальдик-стилдік, құрылымдық-тиологиялық және бейнелік-тұжырымдық әдістерде, салыстырмалы талаудар жасап, материалдармен өзіндік ізденісте зерттеу жасап, дәлелді, тұжырымды нәтижелермен жоғары деңгейде жазып шықкан. Интерпретация жасаудың жолдарын жетік болетін ол оны зерттеудің де ғылыми теткігерін жасын түсініп жазған. Оғандақ және шетелдік график суретшілердін шығармашылық туындылары бойынша салыстырмалы зерделеп, мол ізденіс жасап, олардың көркемдік бейнелеуді ерекшеліктерін анықтау, толыктай талаудаға таптынған.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негізделмесі: 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделметен. Диссертация өзектілігі 2018 жылды 21 наука Мемлекет басшысының «Ұлы даңын жеті кыры» атты макаласы шеберіне негізделген. Диссертацияда тәуелсіздік алғашы жылдарындағы мәдени бағдарламалар аясында шықкан әдебиеттерге сілтемелер жасала тұра, басқа мемлекеттік бағдарламалар көрсетілген. Жұмыста К. Баранов Ә. Ысмайылов М.Кисамединов И.Исаев Е.Сидоркин К.Каметов А.Дүзелханов, Е.Оспан, графикада суреттері бұрынғы «Бейнелеу өнері» казіргі «Көркем өңбек» пәндерінін окулықтары мен балалар әдебиеттеріне енген туындылар карастырылған. Халқымыздың фольклоры үрпак тәрбиесіне

	негізделген сондактан казак фольклорының күндылығы графикалық туындыларда және этнопедагогикала көнин колданылады. Графика өнерінде көрініс тапкан ұлттық фольклордың мәні мен маныздылыбын зерттеу халықтың дүниетанымы мен үлгітк болмысын өнертандулын жана талаптары тұрғысынан сарадау, бүтінгі өнертандуғының орталығындағы өзекті әрі басты мәселелердің бірі. Білім беру жүйесінде Ұлттық күндылыктарға басымдық беру өзектілігінде КР «Білім туралы» Занында көрсетілген. Зерттеудің өзектілігінде КР «Білім туралы» Занына сілтеме жасау керек, диссертация өзектілігін негізделмесі жартылай негізделген деп санаймын.
4.2. Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындауды	Диссертация мазмұны зерттеу тақырыбын үш тарау және алты тараушалар бойынша айқындауды. 1) айқындауды; 2) жартылай айқындауды; 3) айқындаламайды
4.3. Максаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:	Диссертация мазмұнынан айқындаудың міндеттері тақырыптың мазмұнын Казакстанның заманауи графика өнеріндегі фольклорлық мотивтердің көркемдік ерекшеліктерін айқындауда және ілгері дамуының жана кезеңін ретімен зерделеп, сарапал карастыруды көздейді.
4.4. Диссертацияның барлық белімдері мен	Диссертацияның барлық белімдері мен күрьысының

	Күрүлілсіз логикалық байланыскан: 1) төлкің байланыскан; 2) жартылай байланыскан; 3) байланыс жок 4.5 Автор ұсынған жана шешімдер (кагидалтар, әлстер) дәлелденіп, бурыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талау бар; 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген	Диссертациялық зерттеу тақырыбын тиянақты және дәлелді жүзеге асыру үшін автор әлемдік фольклорды бейнелеуіп графиктер мен казақстандық графиктердің осы бағытта жасаган еңбектерін салыстырып талдаған. Диссертациянын 16 –шы бетіндегі талымдар Б.У.Әзібаева, С.Қасқасов, А.Нұргали зерттеулеріндегі казак фольклорын жікеулерін салыстырмалы турде көрсетіп сілтеме жасаган. Осы жіктемелерді толастырып казак фольклорының жанрларын көрсете отырып жіктемесін ұсынған. Бұл диссертациялық жұмыс Казақстан графикасындағы фольклорлық мотивтерді интерпретациялау мәселелерін зерттеуге арналған жана ғылыми жұмыс болып табылады. Зерттеу жұмысында алғаш рет фольклорлық мотивтердін интерпретациялануына катысты материалдар жүйеленіп, оларға ғылыми түрьдан кепсенді талдаулар жасалған. Ұлттық бейнелеу өнерінде фольклорды игерудің жана кезеңі ретінде Казахстанның заманауи графикасында фольклорлық мотивтердің көркем бейнелеу ерекшеліктерін айқындау зерделеніп, жұмыс соңында тиисті тұжырымдар берілп, корытынды жасалынған. зерттеудің нәтижелері мен олардан туындастырылған түйндер жүйеленген. Диссертация корытындылары толынымен жана болып табылады. Диссертация жұмыстың фольклорлық мотивтердің берілу ерекшеліктерін жан-жакты айқындау максатында шетелдік шеберлердің жұмыстарын карастыруды, ғылыми зерттеулерінің зерттеулік, түсінүде, кәріп заманның әдістермен деректемелердің техникалық, технологиялық, экономикалық түрьдан пайдаланууда колданыс тапты. Жартылай жана болып табылады. - Казакстан графикасындағы фольклорлық мотивтерінің танымдық мәнін ғылыми-теориялық түрьдан анықтау және
5.	Ғылыми жаңа науқарлық принципі 5.1 Ғылыми нәтижелер мен кагидалтар жана болып табыла ма? 1) төлкің мен жана; 2) жартылай жана (25-75% жана болып табылады); 3) жана емес (25% кем жана болып табылады) 5.2 Диссертацияның корытындылары жана болып табыла ма? 1) төлкің мен жана; 2) жартылай жана (25-75% жана болып табылады); 3) жана емес (25% кем жана болып табылады) 5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жана және негізделген бе? 1) төлкің мен жана; 2) жартылай жана (25-75% жана болып табылады); 3) жана емес (25% кем жана болып табылады)	Диссертация жұмыстың фольклорлық мотивтердің берілу ерекшеліктерін жан-жакты айқындау максатында шетелдік шеберлердің жұмыстарын карастыруды, ғылыми зерттеулерінің зерттеулік, түсінүде, кәріп заманның әдістермен деректемелердің техникалық, технологиялық, экономикалық түрьдан пайдаланууда колданыс тапты. Жартылай жана болып табылады. - Казакстан графикасындағы фольклорлық мотивтерінің танымдық мәнін ғылыми-теориялық түрьдан анықтау және

		Ұлттық бірегейлікте нығайту, жанаша тусіну, мәдени жадыны зерттеу түн әлсінамалық тәсілдерде колданылған; - Ұлттық фольклорлың аспекттері графика өнерінің бейнелі тілі арқылы алғаш рет сипатталып, карастырылған; - Казакстан графика өнерінің көзірігі кезеңіне дейінгі замуында фольклорлық мотивтердің басым болғаны анықталып, жүйеленген; - Заманауи графиканың негізгі тенденцияларын анықтауда фольклорлың алатын орын сараланған;
6.	Негізгі корытындылардың негізділігі	Барлық корытындылар ғылыми тұрғыдан караганда аукымды дәлелдемелерде негізделген/негіздемелен (qualitative research және онертану және гуманитарлық бағыттары бойынша) Зерттеу бойынша диссертацияның теориялық негізі Г.А.Сарықұлова, А.Д.Чегодаев, Ю.Герчук, А.А.Какимжанова, В.И.Плотников, Р.Ә.Ергалиева, Д.Шарипова және т.б. Галымдарлың ғылыми еңбектеріндегі, казак фольклорының дамуы мен зерттелу деңгейі Б.Ш. Абылқасымов, С.А. Касқабасов, Е.Д. Тұрсынов, Ш.Ш. Үбіраев, Б.У. Әзібаеваның ғылыми еңбектерінде карастырылған, зерделенген. Казакстан графикасындағы фользорлық мотивтердің көркемлік ерекшеліктерін жан-жакты айқындал, теренірек зерттеп, тусину максатында шетелдік шеберлердің жұмыстары да карастырылған.
7.	Коргауга шығарылған	Әр кагидат бойынша келесі сұраптарға жауап беру кажет: 7.1 Кагидат дәлелленді. Казакстанның заманауи графикасында фольклорлың бурынны лейтмотивтері, егеменлі

негізі кагидаттар	7.1 Кагидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбейді; 4) дәлелденбейді.	еліміздін дамуының жана тарихи кезеңіндегі орби бастаған мотивтер басым екендігі, аныз адамдар мен кейіпкерлер әлеміне деген қызыгуыштықтың артканы дәлелденді. 7.2 иә.
7.2 Тривиалды ма?	1) иә; 2) жок	7.3 Жана ма? 1) иә; 2) жок
7.4 Колдану деңгейі:	1) тар; 2) оргаша; 3) кен	7.4 Колдану деңгейі: 1) тар; 2) оргаша; 3) кен
7.5 Макалада дәлелденген бе?	1) иә; 2) жок	7.5 Макалада дәлелденген бе? 1) иә; 2) жок
8. Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсылылған акпараттың дәйектілігі	8.1 Әдистеменің тандауы - негізделген немесе әлснама накты жазылған 1) иә; 2) жок	8.1 Әдистеменің тандауы - негізделіп әлснама накты жазылған. Фольклорлық графикадан тұтастырылуға Мұмкіндік беретін және жана гуманитарлық білім беру жүйесін игеруге негізделген кешенді әдістер колданылған.
	8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды колдану арқылы ғылыми зерттеулердің казіргі заманғы әдістері мен деректердің ондеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) иә;	Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды колдану арқылы ғылыми зерттеулердің казіргі заманғы әдістері мен деректердің ондеу және интерпретациялау әдістемелері пайдаланылмаган. Гуманитарлық білімде дәйектелген жана әдістемелік үстәнімдер, графикалғы фольклорлық теориялар түрғыдан зерттеудің мүмкіншілігін көнійтеді.

	2) жок 8.2 Теориялық корытындылар, модельдер, аныктаған өзара байланыстар және зандылытар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық тұлымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденсіл): 1) ия; 2) жок
	8.4 Манызды мәлімдемелер накты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / шпинара расталған / расталмаган 8.5 Пайдапанылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жекіліккі/жеткіліккіз
9	Практикалық күндылыш принциптері 1) ие; 2) жок 9.1 Диссертацияның теориялық манызы бар: Диссертациялық зерттеудің теориялық манызы казак графика өнеріндегі фольклорлық мотивтердің көркем трансформациясының мәселелерін зерттеудің теориялық негізі сараланған. Казак графика өнерінің күрьымындағы үлгіткік кітап - графикасы туралы калыптасып қалған түсніктерді көнегітіп, онын эстетикалық және философиялық көптеген аспекттерін аныктайды. Зерттеу барысында алғынан нәтижелер өнертапшылар мен көркем сыныптар және график суретшілері үшін, солдай-ақ казак фольклорын қарастыра зерттеуге өз Улесін косатыны сөзсіз. Соньмен катарап, зерттеу жұмысының корытындылары мен алынған нәтижелерін заманауи көркем графика мамандарының, өнертану мамандарының, студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және график суретшілерін теориялық белгімін төрөндөтіп, одан ері көнекте тусуғе еләүір мүмкіншілктер береді.

		9.2 Диссертацияны практикалық манызы бар және альянган нәтижелерді практикала колдану мүмкіндігі жоғары:
1) иә;		
2) жок		
		9.3 Практикалық ұсыныстар жана болып табылады?
	1)	төлывымен жана;
	2)	жартылай жана (25-75% жана болып табылады);
	3)	жана емес (25% кем жана болып табылады)
10.	Жазу және рәсімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) органалан төмен; 4) төмен. Практикалық ұсыныстар 75% жана болып табылады. Сыннан отіп отырған зерттеу жұмысының мазмұны мен күрілымында кейбір олқылтыктардың кездеседі: 1-ескертпе. Зерттеу жұмыстың өзектілігі диссертацияның күрілымында жүйелі ретті жазылуын кажет етеді. 2-ескертпе. Фольклорлық көркемонерлін дамуы мен графикала бейнеленуін зерделеуде отанлық философиялылдардың нақты ой пікірлерінің азлығы сезіледі. 3-ескертпе. Диссертациялық жұмыстың әр тарауласының сонында авторлын корытынды тұжырымдамасы болуы тиіс. 4-ескертпе. Грамматикалық, күрілымдық, стилистикалық, орфографиялық категориялар көздеседі. Гылыми ізденіс ешкапан да кемшілікіз болмак емес. Ен бастысы ғылыми ізленістің теориялық және тәжірибелік жағынан маныздылығы және казіргі қоғамда адамға тигизер пайдастының күнділігін ескеруіміз кажет. Аталған бүл

		кемшіліктөр мен олқылыктар зерттеу жұмысының ғылыми күнілілін төмөндейтілді. Докторант Кенлжакулова Айнур Бериковнаның «Казак графика онеріндегі фольклорлық мотивтерді интерпретациялаудын өзектілігі: Гәүелсіздік кезеңі» атты диссертациялық жұмысы ғылыми дәрежелер беру талаптарына сай расімделген, толық аяқталған ғылыми енбек. Диссертацияның осы айқындаушы белгілеріне сүйене отырып, докторант Кенлжакулова Айнур Бериковнанын 61041600 – Өнертану философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуга лайық деген пікірдемін.

Пікір беруші:
**Өнертану кандидаты, КР мәдениет саласының Үздігі,
 КР СОМ, ҚазҰКызПУ-нің кауымдастырылған профессоры**
 С.М. Крыкбаева

